

Stenogrammid

XIII Riigikogu, III Istungjärg, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 15.02.2016, 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine

1. 15:10 Arupärimine mandri ja suursaarte vahelise parvlaevaliikluse teenuse osutamise kohta 2016–2017 (nr 122)

2. 15:38 Arupärimine tehnika-, täppis- ja loodusteaduste alal huvihariduse edendamise kohta Haridus- ja Teadusministeeriumis (nr 125)

3. 16:11 Arupärimine üldhariduskoolide lastevanemate rahast finantseerimise kohta (nr 127)

4. 16:35 Vaba mikrofoni

15:00 Istungi rakendamine

15:00 Esimees Eiki Nestor

Tere päevast, austatud Riigikogu! Alustame täiskogu III istungjärgu viiendat töönädalat. Kellel on soovi üle anda eelnõusid või arupärimisi? Ain Lutsepp, palun!

15:00 Ain Lutsepp

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Vabaerakonna seitsmel liikmel on arupärimine kaitseminister Hannes Hansole. See on seotud laiapõhjalise riigikaitsega. "Riigikaitse arengukava 2013–2022" mittesõjaliste osade avalik kokkuvõte ütleb, et käsitledes tsiviilsektori toetust sõjalisele kaitsele, keskendutakse tsiviilsektori ning Kaitseväe ja Kaitseliidu koostöö tõhustamisele ja toimepidevuse suurendamisele. Samuti korraldatakse regulaarselt tsiviilsektori toetust harjutavaid õppusi ning sõlmitakse vajalikke lepinguid tsiviilsektori ressursside kasutamiseks kriisi- ja sõjaajal. Arengukava laiapõhjalist riigikaitset kajastavad märksõnad on meie arvates õiged, kuid küsimusi tekitab see, kui võrd on valitsus siia maani hakkama saanud laiapõhjalise riigikaitse arendamisega ning koostöövõrgu tugevdamisega. Väikese territooriumi ja rahvastikuga, NATO piiril asuv Eesti peab kasutama kodanike vaba tahet, et julgeolekusse panustada. Selleks tuleb luua toimivaid süsteeme elanike oskuste ja teadmiste ning valmisoleku parandamiseks. Lisaks on oluline Kaitseliidu ja Kaitseväe koostöö teiste asutuste ning osapooltega mittesõjaliste ohtude tõrjumisel, näiteks looduskatastroofid, massilised korratused ja muud suured õnnetused. Meil on kaitseministrile kuus küsimust, aga nendel ma täpsemalt peatuma ei hakka, kuna aeg on otsa saamas. Meie arupärimise annan ma üle. Aitäh!

15:02 Esimees Eiki Nestor

Siret Kotka, palun!

15:03 Siret Kotka

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Keskerakonna fraktsiooni liikmete nimel esitame maaeluminister Urmas Kruusele arupärimise Eesti piimanduse olukorra kohta. Põllumajanduses kestev kriis on tõuganud raskustesse paljud piimatootjad ja -töötajad. Kui 2014. aasta lõpus oli PRIA loomade registri andmetel 2311 piimalehmapidajat, siis aastaga vähenes nende arv 387 võrra ehk 17%. Aasta lõpus tegevuse lõpetajate arvu kasv hoogustus. Viimase kolme kuu jooksul likvideeris tootmise 169 piimalehmapidajat. Piimalehmapidamise lõpetamise ja karjade vähendamise põhjus on Venemaa embargo, mis hakkas kehtima 2014. aasta augustist. Pärast seda ei ole suudetud piisavalt uusi turge leida. Eesti piimaettevõtjad on varem võtnud kohustusi, mida neil on nüüd keeruline täita. Paljud ettevõtjad on pankadele võlgu ning selleks, et ettevõtted suudaksid endal hinge sees hoida ja tulevikus

laenu tasuda, on pangad andnud neile maksepuhkust, mille jooksul nad tasuvad ainult laenuintresse. Pankade antud armuaeg hakkab aga otsa saama ja mitmeid ettevõtteid ähvardab sulgemine, mis jätab töötä väga paljusid inimesi. Seepärast on üsna ilmne, et ilma valitsuse sekkumiseta on paljude piimandussektori ettevõtete edasine tegevus väga suure küsimärgi all. Kõige selle tõttu on meil maaeluministrile viis küsimust, millele ootame vastust. Aitäh!

15:05 Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, palun!

15:05 Kadri Simson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Enda ja veel 12 Riigikogu liikme nimel annan üle arupärimise rahandusminister Sven Sesterile. Nii Sven Sester kui ka temaga koos võimuliitu kuuluvad poliitikud on ikka rääkinud tasakaalus eelarvest. Aga vaatame arve. Rahandusministeeriumi andmetel laekus möödunud aastal riigile tulusid 7,98 miljardit eurot, samas kui kulusid oli 8,33 miljardit eurot. See tähendab, et eelarve oli üle 4% ehk 350 miljoni euroga miinuses. Puudujäägi peamine põhjus on õnneks ajutine ajaline nihe Euroopa toetusega projektidele raha väljamaksmise ja Euroopa Liidu fondidest raha laekumise vahel. Detsembri lõpuks laekus Euroopa Liidult ja muudelt institutsioonidelt toetust 370,9 miljonit eurot, aga väljamakseid tehti koguni 658,9 miljonit eurot. Sellega saab ära põhjendada 288 miljoni euro suuruse puudujäägi. Aga muret teeb ülejäänud puudujääk, milleks eelmisel aastal kujunes 62 miljonit eurot. Ka käesoleval aastal on planeeritud samasugune või isegi suurem puudujääk – 84 miljonit eurot. Sellest tulenevalt ongi meil rahandusministrile neli küsimust. Senimaani on selliseid puudujääke kaetud reservist, aga see väheneb märgatava kiirusega. Viimasel ajal on toimunud palju koondamisi ja majandusteadlased arvavad, et lähenemas on uus masu. Kas Rahandusministeerium on juba teinud plaani, millest edaspidi sellist puudujääki katta, kui peaks saabuma uus majanduskriis? Meil on veel kaks küsimust. Täna tähelepanu eest!

15:07 Esimees Eiki Nestor

Raivo Põldaru, palun!

15:07 Raivo Põldaru

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud kolleegid! Annan Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna liikmete nimel tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovskile üle arupärimise koolitervishoiuteenuste osutamise kohta üldhariduskoolides. Jaanuari seisuga ja Eesti Haigekassa andmetel on koolitervishoiuteenustega katmata 25 kooli, kus õpib üle 2100 õpilase. Koolitervishoiuteenuste eesmärk on jälgida õpilaste tervislikku seisundit, kujundada tervislikku eluviisi õpilaste seas, ennetada õpilaste haigestumist ja krooniliste haiguste väljakujunemist, jälgida meditsiiniliselt põhjendatud õppekoormuse rakendamist ja tervisliku keskkonna loomist ning vajaduse korral osutada esmaabi. Meil on neli küsimust olukorraga toimetuleku kohta nendes 25 koolis. Aitäh!

15:08 Esimees Eiki Nestor

Olen vastu võtnud neli arupärimist. Kui need vastavad kodu- ja töökorra seaduse nõuetele, edastame need ministritele. Kohaloleku kontroll.

Kohaloleku kontroll

Kohal on 87 Riigikogu liiget, puudub 14.

Päevakorra kinnitamine. Austatud Riigikogu, panen hääletusele Riigikogu täiskogu III istungjärgu viienda töönädala päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Päevakorra kinnitamise poolt oli 76 Riigikogu liiget, vastu oli 2 ja erapooletuks jäi 4. Täiskogu III istungjärgu 5. töönädala päevakord on kinnitatud.

15:10 Esimees Eiki Nestor

Esiteks võtame arutlusele arupärimise, mille on esitanud Riigikogu liikmed Jaanus Karilaid, Peeter Ernits, Märt Sults, Erki Savisaar, Enn Eesmaa, Kersti Sarapuu, Tarmo Tamm, Martin Repinski, Olga Ivanova, Vladimir Velman, Valeri Korb, Mihhail Stalnuhhin, Heimar Lenk, Siret Kotka, Viktor Vassiljev, Aadu Must ja Anneli Ott. Arupärijate nimel palun, Jaanus Karilaid!

15:10 Jaanus Karilaid

Head kolleegid! 11. jaanuaril 2016 esitasime majandus- ja taristuminister Kristen Michalile arupärimise mandri ja suursaarte vahelise parvlaevaliikluse kohta aastatel 2016 ja 2017. Riigi regionaalpoliitika üks eesmärgid on tagada teenuste osutamise kvaliteet ääremaal. Parima avaliku halduse tava kohaselt on loomulik, et teenus, mida oma kodanikele pakutakse, mitte ei halvene, vaid paraneb. Parvlaevaühendus Saaremaa ja Hiiumaaga sai suurema tähelepanu osaliseks aastal 2014, kui riigihanke tulemusena sõlmiti hankeleping Tallinna Sadama tütarettevõtetega parvlaevaliikluse teenuse osutamiseks 1. oktoobrist 2016. Aktsiaseltsi Tallinna Sadam juhatuse esimehe kohusetäitja Marko Raid märkis 3. septembril 2015, et mustema stsenaariumi korral on kaalumisel variant rentida ajutiselt mõni muu laev. Seega on AS-i Tallinna Sadam juhatuse liikmel kõhklusi, kas laevad valmivad tähtjaks. Meil on kokku kaheksa küsimust, millele ootame ministrit sisukaid vastuseid. Aitäh!

15:12 Esimees Eiki Nestor

Arupärimisele vastab majandus- ja taristuminister Kristen Michal. Palun!

15:12 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vastan jõudumööda Keskerakonna fraktsiooni liikmete arupärimisele. Loen ette ka küsimuse, nagu tavaks on saanud, ja siis vastuse. Esimene küsimus: "Kas nelja uue parvlaeva ehituslepingud on õiguslikult korrektselt sõlmitud ning kuidas Te seda põhjendate riigihangete seaduse jm regulatsiooni kontekstis ning tekkinud olukorras, kus Euroopa Komisjon on Estonian Airile antud riigiabi kuulutanud ebaseaduslikuks? Kuidas on riik taganud, et samasse keelatud riigiabi andmise olukorda ei satuta parvlaevaliiklusega?" Estonian Airi juhtumiga paralleeli toomine ei ole korrektne ning on põhjendamata. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on parvlaevateenuse osutamiseks korraldanud hankemenetluse. Ühispakkujatega TS Laevad OÜ ja TS Shipping OÜ on sõlmitud parvlaevateenuse osutamise leping. Ministeerium tasub üksnes parvlaevaliikluse teenuse osutamise eest. Tasu koosneb kulude kattest ning mõistlikust kasumist. Ministeerium ei ole reisiparvlaevade ostulepingu osapool. Laevade ehitamiseks sõlmitud lepingute osapooled on TS Laevad OÜ ja laevaehitustehas. Riigihanke tulemusena sõlmitud avalik parvlaevateenuse leping ja laevade ostmiseks sõlmitud ostuleping on kaks erinevat õigussuhet. Ühispakkujate hankija staatust on Rahandusministeerium kontrollinud riikliku järelevalvemenetluse algatamise vajaduse hindamise käigus. Rahandusministeeriumi 14. novembri 2014. aasta seisukoht on, et TS Laevad OÜ, kes on sõlminud lepingu reisiparvlaevade projekteerimiseks ja ehitamiseks, ei ole hankija riigihangete seaduse tähenduses, mistõttu ei korraldatud ka laevade ostmiseks riigihanget. Seda teemat on menetlenud ka Riigikohus. 2. detsembri 2015. aasta Riigikohtu otsuses on öeldud, et Väinamere Liinid OÜ, st praeguse vedaja esitatud väide hankija ja ühispakkuja seotusest ning riigiabi andmisest ei ole põhjendatud. Võimalikku huvide konflikti on Väinamere Liinid OÜ taotluse alusel analüüsinud ka Rahandusministeerium riikliku järelevalvemenetluse algatamise vajaduse hindamise eesmärgil. Kuna rikkumisi ei tuvastatud, siis järelevalvemenetlust ei alustatud. Teine küsimus: "Toetuste andmist (laenude ja garantiide andmine jms) riigi äriühingutele peetakse riigiabiks. Riigiabi andmine tuleb enne riigiabi andmist kooskõlastada Euroopa Komisjoniga. Kas riik (kui AS-i Tallinna Sadam ainuaktsionär ning tema kaudu ka TS Laevad OÜ ja TS Shipping OÜ omanik) on käitunud preventiivselt ning informeerinud Euroopa Komisjoni kavandatavast riigiabist?" Riigiabi andmise küsimust on käsitletud parvlaevateenuse ja riigihanke üle toimunud kohtuvaidlustes. Riigikohtu 2. detsembri 2015. aasta otsuse järgi puudus riigihankemenetluses põhjus eeldada riigiabi andmist. Otsused ühispakkujate pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamise kohta on tunnistanud õiguspäraseks. Riigikohus nendib sellesamas otsuses, et hankijal ei pidanud praegusel juhul tekkima kahtlust, et ühispakkujate pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, ja kui pakkumuse maksumus ei ole põhjendamatult madal, siis ei ole hankijal alust kaaluda, kas lükata pakkumus riigihangete seaduse alusel tagasi.

Kolmas küsimus: "Mis kuupäeval ja kelle poolt on nelja parvlaeva ehituslepingud allkirjastatud? Mitu ehituslepingut on sõlmitud nelja parvlaeva ehitamiseks?" Iga parvlaeva ehitamiseks on sõlmitud eraldi leping. Kokku on sõlmitud neli lepingut. Türgi Sefine laevatehasega sõlmiti mõlemad lepingud 16. oktoobril 2014 ja Poola Remontowa laevatehasega sõlmiti mõlemad lepingud 23. oktoobril 2014. TS Laevad OÜ kõik neli lepingut on volituse alusel allkirjastanud AS-i Tallinna Sadam juhatuse liige Allan Kiil ja vandeadvokaat Asko Pohla.

Neljas küsimus: "Mis kuupäevaks peavad laevade ehituslepingute kohaselt riigi äriühingute poolt tellitud neli parvlaeva valmima? Kui suur on nende parvlaevade maksumus?" Türgi Sefine laevatehase esimese laeva valmimise lepinguline tähtaeg on 1. juulil 2016 ja teise laeva valmimise tähtaeg on 15. augustil 2016. Poola laevatehase esimese laeva lepingus on valmimistähtaeg 1. august 2016 ja teise laeva valmimise tähtaeg on 1. september 2016. Parvlaevade täpne maksumus on laevatehaste palvel ärisaladus, aga ma ei välista, et meedias on juba ilmunud õigeid andmeid.

Viies küsimus: "Kes võtab vastutuse, kui neli parvlaeva või mõni nendest laevadest ei valmi tähtaegselt ega jõua 2016. aasta oktoobriks suursaartevahelistele liinidele teenust osutama?" TS Laevad OÜ juhatuse liikmete hinnangul on parvlaevade ehitus graafikus. Kuid nii olulise teema puhul kui seda on parvlaevaühendus suursaartega, peab alati olema valmis ka ettenägematuteks juhtudeks ja tuleb teha tagavaraplaane. Ka näiteks praegusel vedajal Väinamere Liinid OÜ-l peab olema plaan, kuidas osutada teenust siis, kui üks laevadest on rikke tõttu liinilt maas. Seega, olgu tegemist laevade valmimisega hilinemisega, hilisemate tehniliste rike, regulaarse hooldusega või millegi muu sellisega, lepinguline vedaja peab olema valmis teenust osutama ja tal peab olema plaan veeteenuse osutamiseks igas olukorras. TS Laevad OÜ juhatuse on ka avalikult kinnitanud, et neil on nimetatud varuplaanid olemas. Tean, et TS Laevad OÜ juhtkond viibis eelmisel nädalal arupärimise esitanud Keskerakonna fraktsioonis ja te saite neile detailseid küsimusi esitada.

Kuues küsimus: "Miks ei suutnud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium tagada saarlastele ja hiidlastele varasemat teenuse kvaliteeti ning möödunud aasta suve pikad ootejärjekorrad tekitasid küsimusi ministeeriumi võimekusest olla suursaarte parvlaevaliinide teenuse pakkuja konstruktiivselt partneriks?" Ministeerium on tegutsenud ja tegutseb parvlaevaühenduse korraldamisel kehtiva avaliku teenindamise lepingu piires, arvestades riigieelarvelisi vahendeid. Eelmisel aastal parvlaevaühenduse tagamisel lähtusime kõikidest võimalikest vahenditest, sh tellisime lisareise, et tagada üleveovõimekus. Tõdeme, et olemasolev vedaja Väinamere Liinid OÜ on täitnud 2006. aastal sõlmitud sõitjateveo avaliku teenindamise lepingut, mille on allkirjastanud tollane majandusminister ja Keskerakonna esimees Edgar Savisaar, kuid eelmisel aastal vahetas vedaja seni liine teenindanud kaks suurt reisiparvlaeva väiksemate vastu välja. Selleks et rahuldada üleveonõudlust ka väiksemate laevadega, tellis ministeerium vedajalt lisareise. Näiteks oli Virtsu–Kuivastu liinil suvel kasutada kolm reisiparvlaeva. Kokku tehti eelmisel aastal Heltermaa–Rohuküla liinil ligikaudu 290 ja Virtsu–Kuivastu liinil ligikaudu 430 lisareisi. Me jätkame igapäevast parvlaevaliinide üleveonõudluse analüüsi ja vajaduse korral oleme valmis tellima lisareise, et nõudlust rahuldada ning pakkuda reisijatele võimalikult head teenuse kvaliteeti. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja vedaja partnerlus on asjalik ja konstruktiivne, selles pole kahtlust. Kuid majandusministeeriumis seame me esikohale reisijate huvid ning need ei pruugi alati kattuda konkreetse ettevõtja arusaamaga. Ka siin arupärimisi esitades peaks lähtuma eeskätt Eesti inimeste huvidest, ehkki teie toonis on varjatult tunda pisut ka seda teist poolt. Vedaja siiski veab ning ministeerium esitab tellimusi. Kindlasti on tähelepanuväärne ja lausa hariv teadmine, et eelmisel aastal reisijate ülevedu Virtsu–Kuivastu ja Heltermaa–Rohuküla liinil 2014. aastaga võrreldes hoopis kasvas: Virtsu–Kuivastu liinil kasvas reisijate hulk 3%, Heltermaa–Rohuküla liinil ligikaudu 5%. See on fakt, mida soovitan kindlasti meeles pidada ka emotsionaalse retoorika puhul. Sõitjate arv on kasvanud, mitte kahanenud.

Seitsmes küsimus: "Kuidas põhjendate piletihinna tõusu parvlaevaliikluse teenuse osutamisel ning kui palju tõuseb piletihind 2016. ning 2017. aastal?" Piletihinnad on arupärimise esitamise ajast muutunud ning uued hinnad on vedaja kodulehel üleval. Näiteks maksab sõitjapilet Virtsu ja Kuivastu vahel sõites 3 eurot, Rohuküla ja Heltermaa vahel sõites 3.40. Mõlema pileti hind tõusis 40 senti. Sõitja sooduspilet Kuivastu ja Virtsu vahel sõites maksab 1.50 ja Rohuküla–Heltermaa liinil 1.70. Mõlema hind tõusis 20 senti. Sooduspileti põhimõte on endiselt sama: saareelanikele on piletid 50% odavamad. Säilitamaks eelmise aasta omaga võrreldav üleveovõimekus on selle aasta prognoositav kulu, arvestades keskmist brutopalka, väiksemate laevade tõttu suuremat reise arvu, uue parvlaevakonkursiga kujunenud hinda ja muud, võrreldes 2015. aastaga ligikaudu 1,6 miljonit eurot suurem. 2016. aastal on

veetransporditoetusena Väinamere Liinid OÜ ja TS Laevad OÜ tarbeks kavandatud kokku 18,65 miljonit eurot. Kui piletihinnad oleksid jäänud eelmise aasta tasemele, oleks 2016. aastal puudujäägiks kujunenud ligikaudu 600 000 eurot. Hinnatõusu vähendasid ka saartelt valitud Riigikogu liikmed eesotsas Kalle Laaneti, Raivo Aegi ja Kalev Kotkasega, kes eelarve menetluses leidsid lisavõimalusi parvlaevaveo toetuseks. Ilmselt on taas hea meenutada, et pileti maksumus moodustab reisija ülesõidukulust pisut alla 40%, ülejäänud katab riigi toetus. Seega, igast eurost, mis pilet maksab, on maksumaksja katnud juba 60 senti, ka mandrimeestele, muuseas. 2017. aastaks ei ole piletihinna tõusu planeeritud.

Kaheksas küsimus: "Kas ja kui suur on maksumaksja rahaliste vahendite kokkuhoid uue parvlaevateenuse operaatoriga sõlmitud hankelingu alusel?" Hanke hindamise metoodikast lähtuvalt on TS Laevad OÜ ja TS Shipping OÜ ühispakkumuse ja Väinamere Liinid OÜ pakkumuste hinnavahe 29 810 130 eurot. Tegemist on pakkumuste hinnavahega, mis sisaldab nii veoteenuse osutamise kulusid lepinguperioodi jooksul kui ka laevade väljaostuhindasid lepinguperioodi lõpul. Samas ei ole sõlmitud avaliku teenindamise lepingu kohaselt riigil kohustust reisiparvlaeva välja osta. Veoteenuse osutamise kulu oli Väinamere Liinid OÜ pakkumuse kohaselt 64 miljonit eurot kallim kui AS-i Tallinna Sadam tütarettevõtete pakkumus. Kui Väinamere Liinide OÜ pakkumus oleks osutunud edukaks, siis oleks riigi toetust olnud vaja suurendada enam kui 5 miljoni euro võrra aastas või tõsta piletihindu 14% asemel suurusjärgus 60% ja ka järgmistel aastatel oleks tulnud piletihindu protsentuaalselt korrigeerida. Täna!

15:23 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ministrile. Jaanus Karilaid, palun!

15:23 Jaanus Karilaid

Aitäh, juhataja! Hea minister! Kui sügavalt on ministeerium analüüsinud olukorda, teades, et neli parvlaeva on hangitud korruptiivsel teel? Kas see hange võib osutada õigustühiseks ja milliseid tagajärgi see kaasa tooks? Kui 1. oktoobriks 2016 on selge, et teenuse kvaliteet halveneb, kas te olete valmis siis ka tagasi astuma?

15:24 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Aitäh! Teenuse kvaliteet ei halvene, selles olen ma peaaegu veendunud. Ma väga loodan, et uued parvlaevad on sellise kvaliteediga, nagu on lepingus kirjas. Seda esiteks. Teiseks, kõiki õiguslikke aspekte on analüüsitud, kaasa arvatud hanke sõlmimist ja menetluses olevat kriminaalasja. Nagu te teate, on riik pidanud praeguse vedajaga lõputult kohtuvaidlusi ja ilmselt peab neid ka tulevikus. Kõik võimalikud proovikivid on juba läbi tehtud.

15:24 Esimees Eiki Nestor

Kersti Sarapuu, palun!

15:24 Kersti Sarapuu

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Küsin ehituslepingutes toodud sanktsioonide kohta. Olukorras, kus parvlaevad peavad minema liinile 1. oktoobrist, soovin teada, kas ja kui suures ulatuses on kehtestatud leppetrahvid iga parvlaeva kohta päevas ning kui pikk on maksimaalne viivituse aeg, mille eest on võimalik leppetrahvi küsida.

15:25 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Aitäh! Mul kahjuks ei ole lepinguid ega lepingumaterjale siin kaasas. Me võime hiljem kirjalikult teile vastata Tallinna Sadama tütarettevõtte kohta, niipalju kui on võimalik täpsustada. Aga riigi nimel ütlen, et ka riik on Tallinna Sadamale sanktsioonid ette näinud, kui laevu ei saada õigeks ajaks valmis. Aga ma ei pea seda tõsiselt võetavaks võimaluseks.

15:25 Esimees Eiki Nestor

Siret Kotka, palun!

15:25 Siret Kotka

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud minister! Meedias on kajastatud iga parvlaeva maksumust. Kas te võite kinnitada, et Türgi laevad maksavad 22,8 miljonit eurot laeva kohta ning Poola laevad 31,5 miljonit laeva kohta ning nende nelja ehituslepinguga on kaetud kõik laevade ehitamisega seonduvad kulud ega sõlmita rohkem lepinguid, millega kaasneksid lisakulud?

15:26 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Aitäh! Hinnad on hankija ehk Tallinna Sadama tütarfirma ja laevaehitusfirmade vahel sõlmitud lepingutest tulenevalt konfidentsiaalsed, kuid nagu ma vastates vihjasin, meedias on kõlanud arvud, mis võivad vastata tõele. Küllap te loete seda ridade vahelt ka ise välja. Need hinnad ja kogu maksumus kajastavad parvlaevade hankimise kulu. Kui tekib lisakulusid, siis riik Tallinna Sadama omanikuna saab sellest kindlasti teada. Minu isiklik arusaam on, et need hinnad oleksid pidanud algusest peale olema ka avalikkusele kättesaadavad. Praegu on kentsakas olukord, kus sellist informatsiooni peab konfidentsiaalselt erikomisjoniga jagama, kes siis justkui althõlma saab seda edasi jagada. See ei ole hea olukord.

15:27 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

15:27 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Hea minister! Kogu see parvlaevasaaga algas suhteliselt kõva haisuga, mis on järjest tugevamaks läinud. Algul kirjeldas Vjatšeslav Leedo kohtumisi teie inimestega ja pärast võttis üks neist ka korralikult nutsu. Küsimus on konkreetne: kui palju uute parvlaevade tõttu piletihind tõuseb, kas 3 euro asemel tuleb edaspidi maksta 3.60 või 3.80 ja kas auto eest 8.40 asemel 10 eurot või veel rohkem?

15:27 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Aitäh! Esiteks, piletihindade kohta ma juba vastasin. Hinnad on kättesaadavad ja on ka kirjeldatud, millise loogika alusel need tõusevad. Teiseks, küsimuse esimene pool. Meie inimestega kohtumine – ma ei tea, kas te pidasite silmas sadama inimesi, ministeeriumi inimesi või kedagi teist. Väide nutsuvõtmisest jääb küll puhtalt teie südametunnistusele. Olen kuulnud sama väidetavat ka Keskerakonna kohta.

15:28 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas, palun!

15:28 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav minister! Umbes nädal aega tagasi ütlesite te ühes pressiteates, et oktoobris tulevad ka uued sõidugraafikud ja maikuuks, kui ma ei eksi, saavad need selgeks. Juba klassikud Ilf ja Petrov jagasid maailma jalakäijateks ja autosõitjateks. Autosõitjatega pole muret. Aga kas nende uute graafikutega hakkavad kooskõlas olema ka kõikvõimalikud muud ühistranspordigraafikud, et hiline hiidlane saab näiteks Tallinnast Haapsallu ega pea Rohukülla pääsuks ja omakorda Heltermaalt Kärddlasse pääsuks taksot võtma? Kas teie ministrina tagate nende graafikute kooskõla või kuidas see toimub?

15:29 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Aitäh! Kindlasti arvestavad need graafikud nagu ka praegused graafikud teiste ühissõidukite graafikutega ja kõikide inimeste liikumisvajadusega. Minister üksi seda kindlasti ei tee. Seda tehakse koostöös vedajatega omaavalitsustes ühistranspordi planeerimisel.

15:29 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

15:29 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Mind ja väga paljusid teisi inimesi paneb muretsema Poola tehases ehitatava laeva ja Türgi tehases ehitatava laeva erinev hind. Kui meedias avaldatu aluseks võtta, siis on see vahe umbes 17 miljonit eurot. Mis sundis peale seda, kui oli selgeks saanud, et laevadel on erinev hind, sõlmima lepinguid nende kallimate laevaehitajatega? Kas ei oleks saanud näiteks senise operaatoriga aasta võrra operaatorilepingut pikendada? Riik oleks võitnud väga palju raha. Mis sundis just kõiki nelja laeva korraga tellima ja kahte laeva veel kallimast tehasest?

15:30 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Aitäh! Te vist ei jälginud seda vastust, mis ma enne andsin, või oli teil küsimus ette paberi peale valmis kirjutatud. Rääkides sellest hankest, mis korraldati, tuleb öelda, et praegune vedaja tegi palju kallima pakkumuse. Me oleksime siis rääkinud 60%-lisest piletihinna tõusust 14% asemel. Sellele ma vastasin juba enne.

15:30 Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

15:30 Märt Sults

Aitäh! On loogiline, et riik kui tellija teeb väga korrektset ja põhjalikku järelevalvet ning koostab hästi põhjalikud ja täpsed lähteülesanded, mida on väga hea protsessi käigus jälgida, et saada selgeks, kas kõik need markerid, mis on maha pandud, on saavutatud. Kas riik on kindel, et ettenähtud kuupäeval on need neli parvlaeva töökorras ja töötavad? Kui ei tööta, siis kes kannab kahjud ja kes maksab trahvid? Igas lepingus peavad kirjas olema ka sanktsioonid selleks juhuks, kui leping jääb mingis osas täitmata. Kas vahe peab maksma kinni riik või ehitaja, kui näiteks laevakorpuse ehitamisel kasutatakse mingit teist metalli? Te kunagi enne väitsite, et laevade hinnad on sellepärast erinevad, et ühte laeva ehitatakse ühte tüüpi metallist ja teist laeva teist tüüpi metallist ja sealt tekkiski vahe 17 miljonit eurot. Kes maksab kinni kahjud, kui kuskil astutakse ämbrisse, ehk nagu kolleeg Peeter küsis, kes maksab nutsu?

15:31 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Seda, kes selle nutsu maksab, küsige kolleeg Peetri käest. Aga mis puudutab metalli, siis selle kohta oli olemas tütarfirma kirjeldus, kes kirjeldas kahe tehase võimalikke hinnaerinevusi. Kuna regulatsioonid, materjalid ja tööjuhinnad võivad mõningal määral erineda, siis tegelikult sellest ka hinnaerinevus. Miks ei tellitud kõiki nelja laeva samast tehasest? Ka seda on Riigikogule ju selgitatud: sellepärast, et üks tehas ei suutnud nelja laeva toota. Ma arvan, et ka teile on mõistetav, et kui ei ole võimalik saada nelja laeva ühest kohast, siis võetakse järgmine pakkumine ja tellitakse kaks laeva, kui kokku on vaja nelja laeva. Midagi teha ei ole, selline on reaalne olukord. Tänane info on, et mõlemad tehased on kümme päeva graafikust ees. Nii et praegu on alus oletada, et kõik saab õigeks ajaks valmis. Ma väga loodan, et kõik see nii läheb, minu meelest teist võimalust ju ei ole. On ka varuplaane, aga ma siiski eelistaksin põhiplaani.

15:32 Esimees Eiki Nestor

Viktor Vassiljev, palun!

15:32 Viktor Vassiljev

Aitäh, härra volikogu esimees! Hea minister! Ma alustan oma küsimust sealt, kus te just lõpetasite, et mis siis edasi juhtub. Hanketingimused nägid ette, et laevad peavad vastama ettenähtud tehnilistele tingimustele, aga ka seda, et kõik neli uut parvlaeva peavad teenuse osutamist alustama 1. oktoobrist 2016. Kui vastupidi teie lootusele selgub, et kas või ühe parvlaeva valmimine jääb siiski hiljaks ja see laev ei hakka 1. oktoobrist 2016 liiniteenust osutama, mis tähendab seda, et riigihange on läbi kukkunud ja lepingutingimusi on rikutud, mida siis ministeerium kavatseb ette võtta? Või te lihtsalt, toetudes oma ootustele, mida te millegagi kinnitada ei oska, jääte siis lootma, ma ei tea, jumalale või?

15:33 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Mina usun jumalasse, ma ei tea, kuidas teie. See on igaühe isiklik valik. Aga ma olen ka täiesti veendunud, et laevad saavad õigeks ajaks valmis. Praegu on selline seis, nagu ma eelmisele küsimusele vastates ütlesin, et ollakse graafikust ees. Mõlemas ettevõttes on ka järelevalvemehhanismid olemas, ka meie esindajad on olemas, kes seda hanget tagavad. Baltic Workboats on see ettevõtte, kes järelevalvet teeb. Iga laeva peal töötab üle 100 töötaja, viimastel nädalatel oli laevade peal ehitamas umbes 130 töötajat. Nii et tegelikult see teadmine pluss informatsioon kõikide laevade valmimise kohta on päris täpne. Meil on usk olemas ja tegelikult on meil olemas ka teadmine.

15:34 Esimees Eiki Nestor

Protseduuriline täpsustus Viktor Vassiljevile: Keskerakonna volikogu istung on läbi, te olete praegu Riigikogu istungil. Kadri Simson, palun!

15:34 Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud minister! Eelküsimjad tundsid väga palju muret selle üle, mis hakkab juhtuma 1. oktoobril. Aga ka praegusel vedajal on olemas leping, kus on kirjas, millistele tingimustele tema osutatav veoteenus peab vastama. Nüüd on selline olukord, kus Hiiumaa vahet sõitvatel laevadel – need laevad on St. Ola ja Regula – ripub autotekil mitu silti. Need ütlevad, et sõidu ajal on autotekil viibida keelatud ja teatud olukordades uksed isegi lukustatakse, et inimesed sinna ei pääseks. Samas puudub nendel laevadel lift, millega puudega inimesed autotekilt lahkuda saaksid. Kas te olete kursis olemasoleva lepinguga? Kas need laevad vastavad lepingutingimustele ja kas on jäetud tähelepanuta fakt, et kõik inimesed omal jõul laeva treppidel liikuda ei saa?

15:35 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Aitäh! Teie küsimuses oli kaks komponenti. Esiteks see, kas need laevad vastavad 2006. aastal Edgar Savisaare sõlmitud lepingu tingimustele. Vastus on, et jah, vastavad. Küllap tollal ei nähtud ette, et reisijate huvi nende liinide vastu nii palju kasvab ja vajadused kasvavad. Seda esiteks. Teiseks, mis puudutab puudega inimeste autotekilt ülespääsemist, siis praegusele vedajale on korduvalt öeldud, et selleks peavad tekkima võimalused. Vedaja on kinnitanud, et kui tuleb teade, et on vaja puudega inimene üles viia, siis meeskond selle eest hoolitseb, aga täpselt nagu teie, nii ütlesin ka mina, et puudega inimesel peab olema võimalus iseseisvalt liikuda, see ei saa toimuda ainult teate alusel. Tõepoolest, see on üks koht, kus praegune vedaja peaks olema tublim.

15:36 Esimees Eiki Nestor

Imre Sooäär, palun!

15:36 Imre Sooäär

Aitäh! Osa küsimate huvi paistab olevat ajendatud rohkem punktivõidust kui asja sisust. Inimesi huvitab sisuliselt tegelikult see, et teenus oleks stabiilne ja jätkuks ükskõik millistest võimalikest riskidest hoolimata. Selle riski all ei pea ma silmas mitte ainult seda, et laevad ei saa valmis. Toon näite, et kui ohutuse sertifitseerimisel ja proovisõitudel ei andnud eelmine ehk praegune vedaja õigeid andmeid AS-ile Saarte Liinid, siis selle tõttu tuli kaid ümber ehitada. Riigile läks see rohkem maksma. Kas nende muude riskide vältimiseks, mis võivad tekkida, on võimalik ka selline lahendus, et praegused praamid osaliselt jätkavad, kui üks või teine uus praam ei saa liinile minna? Kas toimub siis mingi ristsõitmine kahe vedaja vahel või mis see stsenaarium on? Inimesed tahavad turvatunnet ja kindlust, et varuplaan peab tõesti vett, hoolimata igasugustest riskidest, mitte ainult sellest, et laevaehitaja võib hiljaks jääda.

15:37 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Aitäh! Praegu ei räägi me ju laevaehitaja hiljaksjäämisest. Graafikut kontrollitakse pidevalt. Täna teadmise põhjal, nagu ma ka ütlesin – küsisin enne üle –, on mõlemad tehased graafikust kümme päeva ees. Loomulikult ei ole ühegi sellise suure ehitusoperatsiooni puhul välistatud ootamatused. Oma valmisolekut teatud tingimustel liine teenindada on väljendanud praegune vedaja ja tegelikult on ka Tallinna Sadama tütarfirmal olemas oma plaan selleks puhuks, kui mingid tähtajad peaksid venima

hakkama. Aga ütlen veel kord, et täna ei ole alust eeldada, et me peame neid plaane ellu viima hakkama, aga loomulikult pole see kunagi välistatud. Sellega tegeldakse ja see on läbi mõeldud, seda võin ma kinnitada.

15:37 Esimees Eiki Nestor

Enn Eesmaa, palun!

15:37 Enn Eesmaa

Aitäh! Austatud minister! Erinevatel põhjustel on nendes sadamates, millest me täna räägime, mereveetase eri aegadel erinev. See on teinekord, eriti Hiiumaa pool, toonud kaasa probleeme. Kas nendel uutel laevadel, mis hakkavad sõitma mandri ja Hiiumaa vahet, on selline süvis, et neid probleeme ei tohiks tekkida?

15:38 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Aitäh! Ma tean, et seda süvise küsimust käsitleti ka Keskerakonna fraktsiooni koosolekul. Süvis on sama mis praegustel laevadel ja seda probleemi ei tohiks tekkida.

15:38 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, härra minister! Rohkem küsimusi Riigikogu liikmetel ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Eldan, et ka minister ei soovi midagi öelda. Lõpetan selle arupärimise käsitlemise.

2. 15:38 Arupärimine tehnika-, täppis- ja loodusteaduste alal huvihariduse edendamise kohta Haridus- ja Teadusministeeriumis (nr 125)

15:39 Esimees Eiki Nestor

Järgmine arupärimine on haridus- ja teadusminister Jürgen Ligile. Selle on esitanud Andres Herkel, Ain Lutsepp, Artur Talvik, Jüri Adams, Andres Ammas, Külliki Kübarsepp ja Krista Aru, kes arupärijate nimel ka arupärimise meile ette kannab. Palun!

15:39 Krista Aru

Austatud juhataja! Head rahvaesindajad! Lugupeetud minister! Kui vaadata kõiki neid haridusmaastikul pooleli olevaid küsimusi, siis tundub, et loodus-, tehnika- ja täppisteaduste huvihariduse edendamine ning selle juhtimine Haridus- ja Teadusministeeriumis on väga väike probleem. Võib isegi tekkida küsimus, miks sellest eraldi rääkida, kui me haridusvaldkonda põhjalikumalt ja laiemalt arutame. Kuid Haridus- ja Teadusministeerium on väga mitmes olulises strateegiadokumendis kinnitanud selle valdkonna prioriteetsust. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni liikmeid ajendas arupärimist esitama see, et 1. jaanuarist 2016 koondati Haridus- ja Teadusministeeriumist nõunik, kes otseselt vastutas loodus-, tehnika- ja täppisteaduste huvihariduse projektide ja tegevuste eest. Me esitasime viis küsimust. Nendest üks on laiema sisuga, puudutades huvihariduse perspektiivset arengut. Me palume haridus- ja teadusministril neile küsimustele meie informeerimiseks lahkesti vastata. Aitäh!

15:40 Esimees Eiki Nestor

Palun haridusminister Jürgen Ligil arupärimisele lahkesti vastata!

15:41 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Ma nüüd nii lahkesti ka ei vasta. Alustuseks väljendan ma väikest pettumust, et Vabaerakond nii lühikese aja jooksul juba teist korda teeb ühe inimese töökaotuse Riigikogu ja valitsuse küsimuseks. See on ilmne ebaproportsionaalsus, eriti kui ma mõtlen sellele, et üks viimaseid eredaid mälestusi siit Riigikogust on ühe Vabaerakonna liikme kõne bürokraatia teemal. Seal ei olnudki muud peale selle, et väga palju kõlas sõna "bürokraatia". Küll need bürokraadid seda salvestasid ja kuulasid! Peaks keskenduma ikkagi olulisemale ja ühe inimese ametikoha asemel küsima poliitika kohta üldisemalt. Aga mis seal ikka. Teie püha õigus on küsida ja minu püha kohustus on teha lahke nägu, nagu juhataja väga õigesti ütles.

Esimene küsimus: "Kuidas ja milliste meetmetega tagatakse valdkonna eelisareng, kui jaanuarist koondati ministeeriumi ainus selle valdkonna arendusele suunatud nõuniku ametikoht?" Kõigepealt, see valdkond on loomulikult meie prioriteet, mis väljendub ministeeriumi struktuuris, võetud meetmetes, tehtud eelarveeraldistes ja ka ministeeriumi igapäevases tegevuses. See, kuidas me ministeeriumi sisemist töökorraldust sätime, on detailide küsimus. Seda valdkonda on tähtsustatud ministeeriumi mitmes osakonnas, nagu teadus-, õpetaja-, üldharidus-, kutsehariduse ja kõrghariduse osakond, see on nende põhitegevus. Selle teemaga tegelevad ka haldusala asutused, nagu Eesti Noorsootöö Keskus, Eesti Teadusagentuur, SA Archimedes, SA Teaduskeskus AHHA, SA Innove, HITSA jt. Nii et see ühe inimese saatust siin mitte kuidagi asja ei muuda. Me oleme ju seadnud ikkagi sihi bürokraatiat ohjeldada, inimeste funktsioone ümber jaotada ja kokkuvõttes riigipalgaliste arvu vähendada. See võiks olla meie lähtekoht. Iga ministeerium teeb oma valikud ise ja alati ei ole need üksikisikute tasandil ju meeldivad.

Teine küsimus: "Kuidas on kavandatud seni ühe inimese koordineerida ja juhtida olnud LTT-tegevuste ja projektide edukas täitmine? Kes selle eest vastutab?" Veel kord: meie ministeerium on Haridus- ja Teadusministeerium, me prioriseerime loodus- ja tehnikateadusi väga erineval moel. Seda üks ametikoht jälle kuidagi ei muuda. Ka varem oli selline temaatika kutsehariduse, kõrghariduse ja teadusosakonna vastutusalas. Ministeeriumi üldharidusosakonnas jätkab tööd LTT-valdkonda tundev peaekspert. Inimeste vahel on veel neid valdkondi ära jaotatud jne. Ühesõnaga, ma ei tahaks detaile siin pikalt ette lugeda, need on tõesti väga väikesed.

Kolmas küsimus: "Kuidas hindate teadus- ja tehnoloogiapakti juurde HTM-i koostatud ja juhitud tegevuskava täitmist aastal 2015?" Meie hindame eelmise aasta tegevuskava täitmist heaks. Rakendamise raames on käivitatud väga mitmesuguseid tegevusi. Eelmisel aastal nüüdisajastati üldhariduse riiklike õppekavade matemaatika, loodusainete ja tehnoloogia valdkonna õppeprotsesside kirjeldusi. On toetatud riiklike ja rahvusvaheliste olümpiaadide korraldamist ja parimate õpilaste osalemist rahvusvahelistel olümpiaadidel, samuti Tartu Ülikooli teaduskooli kursusi. Teaduse populariseerimise projektikonkurssi on toetatud kokku 202 000 euroga, see hõlmab 30 tegevust, mille sihtgruppidesse kuuluvad nii lasteaiälapsed kui ka teadusasutused ja lai avalikkus. Õpilaste teadustööde konkursi lõppvoorus on kasutatud uut formaati ja ellu on kutsutud õpilaste teadusfestival. Kõige edukam on meie inimeste hinnangul noorte leiutajate konkurss, peale osaluse suurendamise on õnnestunud sinna kaasata hulk uusi ettevõtteid, organisatsioone ja riigiasutusi. Kahekordistunud, poole miljoni euron, on ProgeTiigri eelarve ja koostöös Tartu Ülikooliga on jätkunud statistika haridusprogrammi katsetamine. Kutsehariduse õppekavade reformiga on loodud uued väljundipõhised õppekavad, mis on kutsehariduses laiendanud õppimisvõimalusi LTT-valdkonnas, näiteks on avatud metallide töötlemise tehnika-tehnoloogi, puittoodete tehnoloogi ja robotitehnika õppekavad.

Neljas küsimus: "Millised on ministeeriumipoolsed valdkonna eelisarengut kindlustavad konkreetsed uued tegevused ja millistega neist alustatakse käimas oleval ning millistega järgmisel õppeaastal?" Valdkonna eelisarengut kindlustavad tegevused on kirjeldatud teadus- ja tehnoloogiapaktis ning HTM-i tegevuskavas. 2016. aastal käivituvad täies mahus TeaMe+ tegevused, millest olulisemad on teadushuvihariduse võrgustiku loomise toetamine ja uute teadushuviringide algatamiseks toetusmaterjalide väljatöötamine, teadus- ja tehnoloogiapakti osalejate ringi laiendamine, ühis- ja pikaajalise tegevuse plaani väljatöötamine, õpilaste teadusfestivali eelisarendamine, kaasatud organisatsioonide ringi ja festivali mõju laiendamine, laiale auditoriumile mõeldud teadustelesaadete hange ning jätkub ka noorte teadusvõistluse "Rakett 69" tootmine. Neid tegevusi viib ellu Eesti Teadusagentuur. Alameetme "Teaduse populariseerimine" raames korraldatakse avatud taotlusvoor, millel on kaks põhifookust: LTT-huviharidus ja süsteemsete pikaajaliste teadust populariseerivate tegevuste toetamine.

Viies küsimus: "Kas ministeeriumis on arutlusel olnud ja milliste tulemusteni on jõutud küsimuses käsitleda LTT-huviringide tegevust osana haridusest (praegu on huviharidus riiklikult määratletud osana noorsootööst), mida see nii sisuliselt kui ka tegelikkuses ka on ning mis võimaldaks huvihariduses rakendada tehtud töö tasustamiseks üldharidusega sarnaseid tasumäärasid?" LTT-huviringid on osa haridusest ja selle mitteformaalse õppimise poolest ning noorsootööst. Mitteformaalne õpe on paindlik vorm, mis korraldab vajadustele vastavaid huvitegevusi, mistõttu selle töö sisu ja tasustamine ei ole riiklikult oluliselt reguleeritud ega tasustatud. Riik panustab LTT-huviringide tegevusse mitmete algatuste ja juhenditega: programmid, projektikonkursid, omavalitsuste toetused jm. Ministeerium arvab, et huvitegevuse juhendajate tegevus peaks olema väärtustatud ja huvikooliomanikel tuleks

tasustada LTT-huviringide juhendajaid sarnaste tasumäärade alusel, nagu tehakse üldhariduses. Ministeeriumis on huviringide temaatika arutluseks olnud. Ministeerium on teadlik huviringide juhendajate nappusest ja töö projektipõhisusest. Need ja teised probleemid on toodud välja ka teadusagentuuri eestvõtmisel. 2015. aastal tehti teadushuvihariduse uuring, mille tulemusi tutvustati jaanuaris. Alameetme "Teaduse populariseerimine" raames korraldatava taotlusvooru kaudu on plaanis toetada LTT õpetamist huvikoolides ja LTT-huviringide teket üldhariduskoolides. Toetust saavad huviringid, mille tegevuse jätkamiseks peale toetuse lõppu on ringipidajal olemas nii tegevusplaan kui ka potentsiaalsed rahalised võimalused. Kultuuriministeeriumi eestvedamisel loodava noorte huvitegevuse toetamise süsteemi kontseptsiooni üks olulisi eesmärgi on tagada kõigile noortele juurdepääs mitmekesisele huvitegevusele. Me oleme just LTT-valdkonda toonud esile kui ühte prioriteeti ja nii see kontseptsiooni ilmselt ka kirja läheb. Me peaksime siiski pigem selle valdkonna nõrkusi leevendama kui ühtlaselt raha jagama. Aga see oligi viies ja viimane küsimus. Aitäh!

15:52 Esimees Eiki Nestor

Vahemärkusena niipalju, et arupärimine vastab kodu- ja töökorra seaduse nõuetele. Kui see nii ei oleks, siis me ei oleks seda ministrile edastanud. Nüüd küsimused. Andres Ammas, palun!

15:52 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav minister! Alustuseks lubage väljendada pisukest pettumust, et minister jagab arupärijate küsimused n-ö piisava üldistusjõuga ja liiga detailseteks küsimusteks. Aga kuna ma tahan järgmine kord olla tublim ja ministrile meelepärasem, siis see andis mulle ainet küsida, milliste haridus- ja teadusvaldkondade kohta võiks Vabaerakond järgmisi arupärimisi esitada ja peaks esitama. Milliseid puudusi, nõrkusi ja kitsaskohti näete enda juhitud ministeeriumi tegevuses, millele te tahaksite, et me tähelepanu osutaksime, et te saaksite neist siit puldist rääkida?

15:53 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Lubage väljendada pisukest pettumust selle küsimuse pärast. See ei olnud kindlasti väga sisuline, vaid see oli mänguline küsimus. Aga probleem on tegelikult ka selles, et ühe inimese saatus on selleks liiga pisike asjaolu, et jõuda Riigikokku ja arupärimisse. Kui te oleksite alustanud oma küsimusi teisest või kolmandast küsimusest, siis oleks olnud asjal sisu küll ja ma oleksin andnud ka vähe kompaktsemad vastused kui need, mis ma lihtsalt ette lugesin. Selles mõttes on see ikka oluline küll. Kui pärast selguvad veel isiklikud seosed, nagu juhtus eelmisel korral, siis see on lisapettumus. Räägime ikka poliitikast, ärme räägime üksikinimestest. Üks poliitikasuundi on alati bürokraatia ja riigi kulutuste piiramine ning parem töökorraldus. Kõik inimesed ei jää selle käigus kindlasti sellesse ametisse, kus nad on harjunud olema.

15:54 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

15:54 Andres Herkel

Aitäh, austatud esimees! Austatud minister! Ma arvan, et teie ise klammerdusite kuidagi väga kivalt selle ühe inimese probleemi külge. Meie küsimused algasid ikkagi sellest, kuidas ja milliste meetmetega tagatakse valdkonna eelisareng. Võib-olla järgmistele küsimustele vastates te tõesti natuke jõudsite ka sellele vastamise juurde, aga me oleksime oodanud detailsemat ja täpsemat vastust. Ma laiendan seda küsimust. Kas LTT arendamise eesmärk on seatud meil ka nõnda, et see paneks aluse tehnika- ja insenerihariduse populaarsuse tõusule kõrgkoolides? Millised on selles valdkonnas praegu arengud ja prognoosid? Ma tean, et väga pikka aega on kõne all olnud see, et erialavalikute struktuur ei ole meil tulevikku silmas pidades olnud kõige parem.

15:55 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Aitäh! Meetmed on ju palju kordi erineval moel välja hõigatud. Need puudutavad nii erialastipendiume kui ka rahaeraldise valdkonda üldiselt, samuti investeeringuid, mille teemal mul oli just täna eelmine koosolek. Lihtsam on põhjendada investeeringuid valdkondadesse, kus tööjõuvajadus ja ühiskonna eesmärgid laiemalt on problemaatilisemad, ma tahtsin öelda, kus on nõrgad kohad. Kui teatud

valdkondades on spetsialistide ettevalmistamine katteta, siis on sinna lihtsam investeerida, ja ka siis, kui see on võtmeküsimus muudeski poliitikasuundades. Aga, jah, väga palju näiteid on olnud sel teemal, kust oleks võinud leida ka vastuse sellele tänasele arupärimisele. Kindlalt ei ole üks ametikoht hea ajend ja kindlalt ei tegelnud see inimene mürdosagagi sellest, mida ministeerium selles valdkonnas teeb.

15:56 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, palun!

15:56 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Mina koostas in selle arupärimise, mis siin teie meelepaha pälv is. Võ in teile kinnitada, et selle arupärimise kõige suurem eesmärk on ikkagi saada vastus küsimusele, kas pärast ametikoha kaotamist – mitte persooni koondamist, vaid ametikoha kaotamist – suudab ministeerium kõiki neid projekte ja tegevusi, mis selles valdkonnas on käivitatud, koordineeritult juhtida. Me kuulsime, et osa tööst toimub noorteosakonnas, osa üldharidusosakonnas, et valdkond on niivõrd oluline. Kuidas aga hakkab toimuma üldine koordineerimine?

15:57 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Aitäh! Igapäevases töös koordineeritakse seda kogu aeg, seda koordineerib juhtkond, seda koordineerivad osakonnad omavahel horisontaalselt ja seda koordineeritakse ka rahajaotusega. Ei ole seda ohtu, et ühe inimese teha on kogu ministeeriumi suure valdkonna töö. Ei ole. Me peame kogu aeg tegema vähema arvu inimestega rohkem tööd, see on tegelikkus, räägitagu mis tahes. Ministeeriumides tõmmatakse koosseise kokku, aga tööd tuleb juurde, seda ei jää vähemaks. Riik kipub minema keeruliseks. Sellest lähtudes jaotatakse ka funktsioone ja valitakse inimesi, kes neid täidavad.

15:58 Esimees Eiki Nestor

Liina Kersna, palun!

15:58 Liina Kersna

Aitäh, hea juhataja! Austatud minister! Ma olen käinud Kagu-Eestis väga paljudes väikestes põhikoolides ja olen näinud, et enamasti on nendes koolides olemas ka legorobotika vahendid ja ringid. Need on väga populaarsed. Õpetajad on öelnud, et need komplektid on nad saanud mitmesuguste projektide kaudu. Aga kui mõni kool soovib avada tehnika-, täppis- või loodusteaduste ringi, siis millistest fondidest on tal võimalik toetust küsida?

15:59 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Aitäh! Nad võiksid pöörduda ministeeriumi poole. Ma ei ole kunagi rahaküsi ja poolel olnud, ma olen alati teisel poolel olnud ja kui sellised küsimused tekivad, siis ma küsin kõrvalt nõu. Aga te ütlesite, et Kagu-Eestis on sellised võimalused olemas. See on mulle hea uudis, aga mitte liiga suur uudis. Kui võtta arvesse ka lasteaiaid, siis on neid asutusi, kus tegeldakse robotika või programmeerimisega – robotika algab legodest pihta –, rohkem kui 500. See ringirahateema sai kunagi ise maha maetud, kuna see tähendas riigi ja omavalitsuste funktsioonide segiajamist ning seal oli ka prioriteetsuse teema nõrk. Nõus olen ma selle meetmega eelkõige seetõttu, et me saame seal mingeid prioriteete seada. Loodus- ja tehnikateadused on üks suur prioriteet. Üldiselt, kui me riigina sekkume omavalitsuste tegevusse, kes on koolipidajad, siis me peaksime mingisugust struktuurset vajakut täitma. Tõepoolest, robotika ja programmeerimine on need, millele minu arvates tuleks esimeses järjekorras mõelda. Mulle ei meeldinud see meede, et jälle Tallinnast jagatakse, algusest peale. Kuidagi väga keeruline on teha õiglaselt vahet, mis on seal sotsiaalne ja mis regionaalne mõõde, kuidas vältida seda, et raha saavad need, kellel juba on ja kes sel juhul tõenäoliselt oma rahastamist tagasi tõmbavad. Ka praegu on teada, et nii hakkab juhtuma. See on üks hästi kõva nuputamine. Ma arvan, et ei ole veel välja nuputatud, kuidas seda vältida. Aga me saame panna paika kriteeriume, et tehnika- ja loodusteadusi eelistatakse. Meil on huvitegevuse rahastamises väga head tavad tänu meie muusikakultuurile või ka kunstikultuurile. Aga suurem puudujääk on nendel aladel, mis on seotud tööturu vajadustega tulevikus, sest üks muusika ja kunsti puhul ole hobialement kindlasti suurem kui nendes teistes valdkondades. Me oleme leidnud, et, jah, see valdkond nõuab seda. See meede

rakendub, ma usun, 2017. aastast.

Kuidas olemasolevaid fonde üles leida, selle peale peab natuke mõtlema. Ma tõesti ei ole projektitasemel rahaküsija poolel olnud.

16:02 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

16:02 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Vabaerakonna fraktsioon korraldas möödunud aastal olulise tähtsusega riikliku küsimuse aruteluna just teaduse arengu arutelu. Sealt kumas läbi, et teadus ja praktiline elu, näiteks ettevõtjate tasandil, lähevad meil väga suuresti lahku. Eriti just tehnikapoolega tegelevate ettevõtete mure on see, et meil ei ole paindlikku süsteemi, mille abil saaks kas või praktikante korraks mingi projekti raames tööle võtta ja anda nii koolidele reaalsemat pilti, millised vajadused ettevõtlusel on. Oluline on see eriti seetõttu, kuna meil on tööjõupuudus. Te tõite välja, et valdkonna eest vastutavad mitmed sihtasutused. Milline on see sihtasutus, mille hinge peal on selle teema lahendus, et teadus ja praktilise ettevõtluse vajadused ei lahkneks?

16:03 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Aitäh! See on hästi mitmekesine teema. Kahju, et see Vabaerakonna arutelu ei kumanud ministrini, seetõttu ei tea ma täpselt seda vaatenurka. Ministrit sellele arutelule ei kutsutud ja ma sain hoopis kõrvalt teada, et niisugune asi oli olnud. Ma oleksin parem vastaja, kui ma oleksin osaline olnud. Teaduse ja majanduse sidumine on hästi mitmeharuline küsimus, seda on ka Euroopa tasemel arutatud. Seda ei saa mingil juhul panna ühe sihtasutuse õlgadele. Ka mitmes euromeetmes on kirjas ning teadus- ja kõrgharidusasutuste rahastamise mudelis on sees, et teadus peaks rohkem panustama ettevõtlusesse, siin on silmas peetud tulemuslepinguid ja baasrahastamist. Raske on kohe seda ühte ainsat kohta leida. Me peame üldisemalt vastutama selle eest, et haridust praktilise eluga tugevamini seotaks, haridus ei pea olema mõeldud mitte ainult tarkuse tootmiseks, vaid ka osalemiseks heaolu tootmises, tegemata muidugi järeleandmisi vaimuvaras. Enne ma rääkisin haridusest, aga teaduses on sama lugu, teadus ja majandus tuleb siduda. Selleks on olemas erinevad võtted, kuidas ettevõtjad saaksid näiteks tootearendust teadusrahaga teha ja kasutada teaduse infrastruktuuri oma tegevuses. Need on asjad, kus on natuke taga ka Euroopa regulatsioonid, aga kõike seda me oleme teadvustanud, neid probleeme lahendanud ja ka Euroopasse selle kohta sõnumeid viinud.

16:05 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

16:05 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Hea minister! Te olete haridus- ja teadusminister, aga ma tahan teada teie arvamust, kuidas te vaatate sellele tantsule, mis mõnda aega tagasi toimus ajakirja Horisont rahastamise ümber. See kuulub nüüd küll teise silotorni alla, millel on teise ministeeriumi nimi. Kuidas te vaatate sellele tantsule ja kas see jätkub ka sel aastal?

16:06 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Aitäh! Ma silotornidest ei tea midagi ja tegelikult ei tea ka tantsust. Tõesti, ma ei ole olnud selles protsessi osaline. Ma olen saanud kõrvalt teada, et otsus on olnud Horisondile negatiivne. Aga ega ma jaksa kogu maailmaga tegelda. Horisondi puhul on ka tegijad ise tunnistanud, et seal on vaja suurt ümberkorraldust. Kui nad sellega korralikult toime tulevad, siis on ilmselt ka rahastamisega lihtsam. Ma tõesti ei tea hetkeseisu ega seda, kui lõplik see otsus on ja mida nad ise enda atraktiivsemaks tegemiseks on jõudnud välja pakkuda. See ajakiri ei kuulu otseselt meie valdkonda.

16:07 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi! Rohkem küsimusi Riigikogu liikmetel ei ole. Avan läbirääkimised. Palun, Krista Aru arupärijate nimel!

16:07 Krista Aru

Härja juhataja! Austatud rahvaesindajad! Lugupeetud minister! Meie arupärimist sisse juhatahes ütlesin ma, et tegemist võib olla ühe väikese küsimusega suurel haridusmaastikul. Kuid ma ei tulnud selle peale, et lugupeetud minister näeb seda väga persoonikeskse küsimusena. Meie arupärimine keskendus ikkagi sellele, kuidas tagada kogu sellise huvihariduse, mis keskendub loodus-, täppis- ja tehnikateadustele, kindel eelisarendamine. Me teame, et on vastu võetud mitmeid strateegilisi arengukavasid, on koostatud mitmeid rakenduspabereid ja kõik need tegevused, olgu need projektipõhised või pikemaajalised, peavad olema koordineeritud ja jõudma konkreetsele tulemusele. Loodus-, täppis- ja tehnikateaduste alal huvihariduse arendamisel on ju mitmeid väga tõsiseid probleeme. Juba ministri viidatud uurimuses, mille tegi Eesti Teadusagentuuri teaduse populariseerimise osakond, juhiti rõhutatult tähelepanu mitmele kitsaskohale. Kõigepealt oli seal välja toodud valdkonnad, kus maapiirkondades on raske huviharidust saada. Need raskused tulenevad rahastamise projektipõhisusest, ressursinappusest ja ka sellisest sotsiaalse tagapõhjaga probleemist nagu juhendajate puudus. Kõiki neid küsimusi ja kitsaskohti kokku pannes selgubki mure, et meil on järjekordselt oht liikuda seda teed pidi, et on küll olemas uhked strateegilised kavad ja dokumendid, aga nende täitmine ei toimu küllalt koordineeritult ja seetõttu ei saa me ka soovitud tulemusi. Ka põlevkivi kasutamise arengukavas, mida me siin saalis arutasime eelmisel nädalal, tuli ju kitsaskohana välja, et põlevkiviga tegeldakse sellel tasemel, mida nõuab 21. sajand, ka teaduse mõttes, väga vähe. Kus kasvavad siis need inimesed, kes hakkavad põlevkivi või fosforiidiga tegelema uurimuslikul ja ajakohasel tasemel?

Vabaerakonna esitatud arupärimine ootas sisulist vastust, kuidas selles olukorras, mis nüüd on ministeeriumis kujunenud – pole koordineerivat inimest, kes valvaks ja nõuaks, sellist ametikoha enam ei ole –, tulemusele jõutakse. Minister kinnitas siin, et kõik need projektid jätkuvad, need on jaotatud eri osakondade vahel. Me loodame seetõttu, et huvihariduse edendamine jätkub selles suunas, nagu me soovime, ja et õpetajatel, kes ka ju tunnistavad sellise suuna vajalikkust, oleks rahulik ja hea ainetunde anda, ja kõik lapsed saaksid neile oluliste huvialadega tegelda ning kokkuvõttes saaksid meie noored tänu huvihariduse jätkusuutlikkusele ikkagi endiselt ühte parimal tasemel haridust maailmas. Aitäh!

16:11 Esimees Eiki Nestor

Riigikogu liikmetel rohkem kõnesoove ei ole. Kas minister soovib midagi öelda? Ei soovi.

3. 16:11 Arupärimine üldhariduskoolide lastevanemate rahast finantseerimise kohta (nr 127)

16:12 Esimees Eiki Nestor

Järgmise arupärimise on esitanud Märt Sults, Kersti Sarapuu, Enn Eesmaa, Tarmo Tamm, Olga Ivanova, Jaanus Karilaid, Siret Kotka, Peeter Ernits ja Viktor Vassiljev. Arupärijate nimel Märt Sults, palun!

16:12 Märt Sults

Auväärt esimees! Kolleegid! 13. jaanuaril sai esitatud arupärimine haridus- ja teadusminister Jürgen Ligile. Arupärimise teema oli üldhariduskoolide finantseerimine lastevanemate rahast. Sissejuhatuseks tahan öelda, et 2015. aastal tegi Riigikontroll auditi teemal "Üldhariduskoolide finantseerimine lastevanemate rahast". Auditist selgus, et kümnest auditeeritud Tallinna ja Tartu koolist kaheksas on õppeprogrammi elluviimisel rohkemal või vähemal määral arvestatud lastevanemate kaasrahastamist. See ei ole aga kooskõlas põhimõttega, et omavalitsuse üldhariduskoolis peab saama õppida õppemaksuta ja kool ei tohi vanematelt kaasrahastamist eeldada. Järelikult tuvastati räige finantsdistsipliini rikkumine. Järelevalve on siin ainult riigi pädevuses, kohalik omavalitsus ei saa erinevatesse rahastusmudelitesse sekkuda. Kohalik omavalitsus saab kontrollida ainult õppekava täitmist, seda, kas on täidetud mittetulundusühingute seadust ja sihtasutuste seadust, kuid asjade omavahelisi seoseid ei ole omavalitsusel ega haridusametil õigust kontrollida. Sellist asja kontrollib ainult riik ja sellest tulenevalt tehti ka audit. Tähendab, meie, maksumaksjate raha kulutati selleks, et välja selgitada kitsaskohad. Need selgitatigi välja, aga milline on tulemus? Null! Seadust rikuti räigelt, aga me ei tea siamaani, mida see rikkujatele endaga kaasa tõi. Rikkujatele ei toonud see ilmselt mitte midagi kaasa.

Jürgen, mina ei rääkinud telefoniga, kui sina siin rääkisid!

Siit tulenevad ka meie küsimused. Mida on Haridus- ja Teadusministeerium ette võtnud aruandes märgitud koolijuhtidega, kes on finantsdistsipliini rikkunud? Selle mudeli ja struktuuri mõtlesid ju välja koolijuhid. Selleks ei peagi geenius olema, et see mudel välja mõelda. Tähendab, kui ma lülitan sihukese kanali omale sisse, siis palun väga! Mispärast ei ole kiidetud neid koole, kes saavad etteantud summadega hakkama? Mispärast neile ei ole preemiat makstud? Nemad keerutavad hommikust õhtuni ning täidavad põhikooli- ja gümnaasiumiseadust palju paremini. Mispärast antakse võimalus tekitada varjatud rahastusmudeliga eliitkoolihüsteeriat, nagu mingisuguses koolis saaks mingisuguse raha eest mingisugust jube head haridust? Andke mulle andeks, aga korrutustabel on ükstaskõik kus kohas ühesugune! Nii et see on puhas tehniline hüsteeria tekitamine.

Siit tuleneb ka viimane küsimus (vahepealsed küsimused, ma arvan, loeb härra minister ise ette).

Järelevalve teostamine on Haridus- ja Teadusministeeriumi kohustus ning sellest tulenevalt on ministeeriumi kohustuseks kõrvaldada üldhariduskoolides puudused ja rikkumised võrdse kohtlemise printsiibi ja hariduse võrdse kättesaadavuse tagamisel. Seega kirjeldage palun, haridus- ja teadusminister, mida te olete plaaninud 2016. aastal teha, et põhikooli- ja gümnaasiumiseadus saaks korrektselt täidetud kõikides koolides. Lõpetage ära hüsteeria sisseastumiskatsetel, stressamine, inimeste hulluks ajamine! Alles just lõppes võidu jooks eliitkoolidesse. Teie tahate ebavõrdset olukorda kõrvaldada, riigigümnaasiumid teete teistsugused, munitsipaalgümnaasiumid teistsugused, aga siis püüate meeleheitlikult tampida eragümnaasiume, kuna seal tekib ebavõrdne kohtlemine. Samal ajal te ise soodustate ja seadustate ebavõrdset kohtlemist. Palun olge nii kena, vastake nendele küsimustele! Ja ärge olge nii laialivalguv, nagu eelmisele arupärimisele vastates! Aitäh!

16:16 Esimees Eiki Nestor

Arupärimisele vastab haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi. Palun!

16:16 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Arupärija muidugi otsib jälle sobivat videolõiku, mida võrku üles riputada, rõhutades neid fraase, mida ta siit ise välja hõikas. Aga ma siiski püüan vastata tõsisemalt, kui küsimused esitatud on.

Esimene küsimus: "Mida on Haridus- ja Teadusministeerium ette võtnud aruandes märgitud, finantsdistsipliini rikkunud koolijuhtidega?" Nagu te suurepäraselt teate, ei ole haridusministeerium Tallinnas nende koolide pidaja, millest on jutt. Koolipidajal on otsene õigus valida juhti ja tema suhtes sanktsioone rakendada. Haridus- ja Teadusministeeriumi järelevalveõigus on märksa üldisem. Aga meie informatsioon on vastupidine sellele, mille teie nüüd kindlasti välja riputate justkui suure tõe, nagu koolipidajal ei oleks mingeid õigusi ja kõik õigused oleksid haridusministril. Olukord on täpselt vastupidine: haridusminister saab kasutada ainult kaudseid meetodeid. Me küll püüame tugevdada seda osa, mis puudutab koolijuhtide sobivust, nende hindamist, rääkimata õpetamisest, aga ka ettekirjutusi nende suhtes, millele võib järgneda rahaline mõjutamine. See kõik on meil plaanis, kuid seda õigust seni antud ei ole. Aga ega see ei asenda omaniku otsustusi. Me ei saa omavalitsuse autonoomiasse detailides sisse sõita, kui omavalitsus otsustab ettekirjutusi rikkuda. Aga Haridus- ja Teadusministeerium teab kahte kooli, kus on olnud selliseid seadusrikkumise etteheiteid raha küsimise tõttu. Need mõlemad asuvad Tallinnas. Ma tean, et teil on Tallinnas tutvusi, te olete kuulunud Tallinna volikokku ja võiksite seal edasi öelda nende koolide nimed: Mustamäe Gümnaasium ja Inglise Kolledž. Ma loodan, et ehk on nad need probleemid juba kõrvaldanud – meil oli ka Riigikogu komisjonis selle üle arutelu –, kui need on aga edasi, siis koolipidaja kaudu on teil võimalik väga kiiresti sekkuda. Riiklik järelevalvemenetlus, mida korraldab maavalitsus, on toimunud Mustamäe Gümnaasiumis ja tänavu on see kavas ka Inglise Kolledžis, et kontrollida olukorrad üle ja teha koolijuhile ettekirjutusi. Ministeerium teeb siin koostööd maavalitsusega ja me otsime lahendusi. Ministeerium on nendes küsimustes olnud hästi sõjakas. Kui teie kasutate emotsionaalseid sõnu, siis kasutan minagi. Ma olen ka lihtsa kõrvaltjälgi jana pannud aastate jooksul korduvalt tähele haridusministeeriumi leppimatust. Mina olen tooni poolest siin isegi tagasihoidlikum olnud. Iseenesest ei peaks ideed, et parema või mahukama lisaõppe eest võiks olla õigus mingit lisaraha küsida, pesuveega välja viskama, aga kahtlemata nõuab seda, et õppekavas ettenähtud haridust oleks võimalik tasuta saada, ka põhiseadus. See on see, mida munitsipaalool peab pakkuma.

Teine küsimus: "Selgitage rikkumistes osalenud koolide ümberkvalifitseerimist kui ühte võimalikku

lahendust, alates 01.01.2016. a erakoolideks ja nendele koolidele alates 01.09.2016. a rakenduva erakooliseaduse mõjusid? Haridus- ja Teadusministeerium ei saa väita, et tegu ei ole erakooli tunnustega õppeasutustega, kuigi õppemaksu koguti "vabatahtlike annetuste" näol ja "varjatult". Saab küll seda väita. Selle, kas kool on era- või mitte, määrab kindlaks omandivorm või asutaja, mitte see, kuidas kellelegi tundub. Tähendab, linnakooli saab anda riigile ja riigikooli linnale, aga mitte eraomandisse, seda põhikooli- ja gümnaasiumiseadus ette ei näe ja meie õigusruumiliselt ka mitte. Selline üleandmine ei tekitaks mingit probleemi, koolipidaja peab oma koolivõrku juhtima pädevalt ja vastutustundlikult ning tagama piirkonnas koolijuhtimise eelarvestamise õiguspärasel ja otstarbekal viisil. Ta peab tagama ka koolikohtade olemasolu, mida erakool tegema ei pea.

Kolmas küsimus: "Kas riigikontrolör Alar Karis on teinud ettekirjutusi Haridus- ja Teadusministeeriumile, viidates eespool nimetatud koolidele, ja kui ei ole teinud, kas Haridus- ja Teadusministeerium on küsinud riigikontrolörilt juhtnööre ministeeriumi edasise töö korraldamiseks eespool nimetatud koolidega, toetudes auditeerimisel selgunud rikkumistele?" Riigikontroll on andnud soovitusi esimeses järjekorras Tallinna Linnavalitsusele kui koolipidajale. See on ikka nii, koolipidaja vastutus on otsene. Ministeeriumiga on siin olnud väga suur üksmeel, detailideni välja. Me oleme koostanud ka juhendi, mille me kavatseme koolidele edasi anda. See ei ole vist veel lõplikult sõnastatud, aga ma usun, et üldpõhimõtted oleme läbi rääkinud. Seda arutatakse koolijuhtidega veebruari lõpus, mille järel see avaldatakse.

Neljas küsimus: "Järelevalve teostamine on Haridus- ja Teadusministeeriumi kohustus ning sellest tulenevalt on ministeeriumi kohustuseks puuduste ja rikkumiste kõrvaldamine üldhariduskoolides võrdse kohtlemise printsiibi ja hariduse võrdse kättesaadavuse tagamisel jne." Ka Riigikontrolli aruanne ja õiguskantsleri seisukohad on siiski selgitanud, et koolide õiguskuuleka käitumise eest, hariduse kättesaadavuse ja kvaliteedi eest oma territooriumil vastutab koolipidaja, kelleks on praegusel juhul omavalitsus nimega Tallinna linn. Temal on ka kõik õigused teenistusliku järelevalve tegemiseks. Ministeerium on tegutsenud ja tegutseb oma volituste piires koostöös ka maavalitsustega. See vist oligi viimane küsimus. Aitäh!

16:24 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ministrile. Märt Sults, palun!

16:24 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Hea minister! See on väga habemega uudis, et lastevanemate käest korjatakse raha. See on nii olnud iidamast-aadamast saadik, juba 15, 16 või 17 aastat tagasi juhiti sellele tähelepanu. Mina olen vähemalt 15 aastat juhtinud Haridus- ja Teadusministeeriumi tähelepanu sellele, et toimub varjatud rahastamine. Nüüd tuleb mu küsimus. Kui suur peab teie arvates olema rikkumine ja kui pika vinnaga peab olema karistus või Haridus- ja Teadusministeeriumi reageerimine sellele rikkumisele, et rikkumine oleks rikkumine, et see kvalifitseeruks selleks, et selle rikkumise eest tuleb vastutada? Ärge hakake rääkima, et kohalik omavalitsus peab neid asju tegema! Selleks on riik. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus on riigi kehtestatud norm, mis näeb ette, mida tuleb koolides lastele õpetada. Kui seda normi ei täideta, siis, andke mulle andeks, on olemas rikkumine ja sekkuma peab riik.

16:25 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Aitäh! See, mida te rääkisite 15 aastast, oli väga meelitav. Kui seni on ainult räägitud, et sellist asja on esinenud ja see on teada olnud, siis meie kavatseme midagi ära teha. Me kavatseme selle juhendi huvigrupiga kokku leppida ja neile edasi anda. Enamikus koolides ju probleemi ei ole. Siin on vastutus koolipidajal. Ma kordan, et koolipidaja ülesanne on teha ettekirjutusi ja vajaduse korral valida personali. Meie oleme oma seisukoha avalikult välja öelnud, otsese sekkumise õigus on meil piiratud. Isegi juhul, kui me avastame mingisuguse koolijuhi seadusrikkumise, ei saa me ise teda ametis asendada, seda peab ikka koolipidaja tegema.

Mis asjad need laias laastus on, millest me räägime? Koolis saab raha küsida ikkagi millegi eest, mis tuleb kohustuslikule õppekavale lisaks. Tore oleks muidugi, kui kool suudaks seda pakkuda tasuta, aga kui ta ei suuda ja otsustab raha küsida, siis peab see lisaaine olema igas mõttes õpilase ja lapsevanema valik, mitte kohustus. Nende ainete tunde ei tohi panna teiste koolitundide vahele, nii et õpilasel ei olekski vahepeal muud valikut kui tasuline aine või niisama ootamine. Siin ei tohi ka sellist survet olla, et ei ole valikut, kas anda koolile raha või mitte. Peab olema valik, keegi ei pea tundma ennast sundseisus

olevat. Detailid oleme me juhendisse üldjoontes kirja saanud. Ma täpsustan, et veebruari lõpuks arutatakse need läbi koolijuhtidega.

16:27 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

16:27 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Põhiseaduse kohaselt peaks meil üldharidus olema üldjuhul tasuta. Kui osa õppetundide eest hakatakse eraldi raha võtma, siis seab see lapsed väga ebavõrdsesse olukorda. Mõnel lapsevanemal lihtsalt ei ole võimalik leida raha selle jaoks, et tema laps saaks ka lisatundides osaleda. Kooliprogramm ei tohiks ju sellist asja võimaldada. Kui keegi tahab mingis huvikoolis või näiteks keeltekoolis käia, siis see peaks võimalik olema, aga koolis ei tohiks nii teha. Kas te jagate seda seisukohta või olete teisel seisukohal? See seab lastevanemad ja lapsed väga ebavõrdsesse olukorda, sest kõigil ei ole võimalik sellises õppes osaleda.

16:28 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Tasuta haridus peab olema kättesaadav, seda peavad pakkuma omavalitsused ja riik koostöös. Praegu on omavalitsustele delegeeritud eelkõige põhihariduse andmise kohustus, aga nad peavad siamaani siiski ka enamikku gümnaasiume ja õppekava raames on õppimine tasuta. Kõik, mis sinna juurde tuleb, on juba organisatsiooniline valik. Need tunnid ei tohi tõesti, nagu ma ütlesin, jääda teiste tundide vahele, siin ei tohi olla lapsevanemale sundi ega survet, ta ei tohi tunda ennast mingis mõttes survestatud, kui ta peab koolile raha maksma. Aga me ei saa ka öelda, et selleks peaks eraldi mingi huvihariduskooli või teistsuguse organisatsiooni looma. Ka koolis saab huviharidust paindlikult korraldada, see peab olema õppekavast eraldatud ega tohi olla survet, olgu see kas või psühholoogiline.

16:29 Esimees Eiki Nestor

Valeri Korb, palun!

16:29 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Järelevalve nõuab inimesi, kes sellega tegelevad. Kui suur on haridusministeeriumis meeskond, kes just selle tööga tegeleb?

16:29 Haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi

Aitäh! Ma tõesti ei julge seda arvu öelda. Üldiselt teeme me ettepanekuid maavalitsustele, et nemad neid järelevalveprotseduure korraldaksid. Kindlasti peaksin ma neid struktuure paremini valdama, aga veel ei valda. Ma uurin järele, kui palju on meil otseselt järelevalvega tegelejaid ja kui palju on neid maavalitsustes. Välja on käidud ka mõte maavalitsustelt see roll ära võtta, sest väikestes kohtades, võiks öelda, et sõprade ringis on väga palju tekkimas sellist oma naabrite järele valvamise tunnet. Tõenäoliselt ei pruugi see järelevalve naabrite vahel teatud juhtudel väga hästi toimida. Aga ootame ära haldusreformi üldisemad tendentsid ja siis kaalume uuesti, mis funktsioonid maavalitsustele täpsemalt jäävad. Enneaegu ei tahaks neid otsuseid langetada ja peale suruda.

16:31 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, haridus- ja teadusminister Jürgen Ligi! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Arupärimise autorite nimel palun kõnepulti Märt Sultsi!

16:31 Märt Sults

Auväärt eesistuja! Kolleegid! Väga tore oli vastust kuulata. Suurepärane vastus! Kõiges on süüdi keegi teine, mitte ministeerium ega riik. Riik teeb järelevalvet, teeb ettekirjutusi kohalikule omavalitsusele, kohalik omavalitsus peab ettenähtud päevade või nädalate jooksul reageerima ja oskama vastata, miks on tehtud rikkumised ja kui suures mahus neid on tehtud, ning tegema otsused, mille on ette kirjutanud lahkuv haridusminister. Nii lihtne see asi ongi. Täheandab, neid inimesi, kes töötavad hingega hommikust õhtuni 366 päeva sellel aastal, ei pea keegi oluliseks. Nendele öeldakse, et nad on lollid, sest mida nad rabelevad! Samal ajal need, kes küsivad raha juurde, et teha eraldi rühmasid, kuna riik ei

suuda põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ettenähtud tegevusi rahastada, need, kes küsivad lastevanemate käest raha juurde, on õiged mehed. Klassis peab olema 24 õpilast. Ühes koolis antakse kõigile neile 24 õpilasele inglise keele tunde koos, teises koolis antakse neid tunde kolmes rühmas, sest kool küsib raha juurde, et palgata veel kaks õpetajat. Samal ajal tehakse seda pornograafilist koolide edetabelit, kus kõik need koolid on ühes reas ja neid vaadatakse ühtemoodi. Kuidas saab neid ühtemoodi vaadata? Tehku siis vähemalt niimoodi, et need koolid, kes ei suuda etteantud summaga õppekava täita ja küsivad raha juurde, on oma kaalukategoorias ja võistlevad omavahel, seal ei võistle need, kellel on neli matemaatikatundi nädalas, mitte näiteks üheksa. Kuidas on nii, et üks kool võib riigieksamil asemel korraldada teises riigis kodakondsuse eksami ja see läheb kirja võõrkeele riigieksamina, aga teine ei või seda teha?

Haridusministeeriumis on absoluutselt kõik pandud tellimise järjekorda: nii kuidas on mugav ja saab olla ligidal oma tulevastele valijatele. Kõik on kohutavalt lihtne. Öeldakse, et matemaatika ei ole poliitiline õppeaine. On vägagi, sest vaadake, mis toimub! Mina koolijuhina olen tulnud läbi vasktorude, et püsida selles kontrollnumbris, et täita põhikooli- ja gümnaasiumiseadust, et haridus oleks tasuta ja hariduse eest raha ei küsitaks. Mu endised kolleegid ütlesid: "Sa oled sassis, Märt. Mispärast sa ei küsi pappi? Papp tuleb hästi kiiresti. Lase läbi sihtasutuse või MTÜ, kõik on korras ja sul on kõik tibens." Ei! Minu endised kolleegid küsisid, mispärast ma olin seitse päeva nädalas töö. Aga muidu ei tulnud välja, sest teisiti ei oleks saanud tasuta haridust anda. See on seesama asi – motivatsioon, kuhu me tahame jõuda, kelleks me tahame saada ja kellena me tahame elada, kui me ei taha valmistada inimesi ette keskastme mustatöolisteks Euroopa turule. Aitäh! Ministrile aga sügav kummardus. Tema kõnest ma lõike välja ei võta ja internetis neid lõike ei jaga. Internetis on tõde. Aitäh!

16:35 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. 16:35 Vaba mikrofon

16:35 Esimees Eiki Nestor

Peale haamrilööki on vaba mikrofon. Rein Ratas, palun!

16:35 Rein Ratas

Härja esimees! Auväärt Riigikogu! Helmen Kütt ja siinkõneleja said USA Kongressi liikmetelt Robert Aderholtilt ja Juan Vargaselt kutse võtta osa Ameerika Ühendriikide 64. rahvuslikust palvushommikusöögist. Selle põhiüritus toimus 4. veebruaril Washington Hiltonis. Helmen ja mina võtsime sellest osa. Palvushommikusöögi vorm on tuntud üle ilma, see on levinud rohkem kui 160 riiki ning ka Euroopa Parlamendi. Suurimaks on aastast 1953 kujunenud USA Kongressi ja Senati korraldatud rahvuslikud palvushommikusöögid veebruari esimesel neljapäeval. Rahvuslikud palvushommikusöögid hõlmavad peamiselt riigi poliitilist juhtkonda, pakkudes võimalust ületada formaalseid barjääre, leida pinda paremaks vastastikuseks mõistmiseks ja inimlike kontaktide kujundamiseks kristlike püsiväärtuste ja vastutuse alusel.

Üritusel on alati hulgaliselt rahvusvahelisi külalisi, neid on rohkem kui 100 riigist. 64 aasta vältel on palvushommikusöögil alati olnud kaks põhikõnelejat: Ameerika Ühendriikide president ning kõneleja, kelle isik on kuni hommikusöögini teadmata. Nende seas on aastate vältel olnud sellised arvamusiidrid nagu Tony Blair, Bono, Eric Metaxas, ema Teresa jt. Seekord oli selleks abielupaar Mark Burnett ja Roma Downey, filmi- ja teletöösturid. Järgnes president Barack Obama kõne. Selle alguses luges ta ette sõnad apostel Pauluse teisest kirjast Timoteosele: "Jumal ei ole meile andnud ju arguse vaimu, vaid väe ja armastuse ja mõistlikkuse vaimu." Ta rõhutas, et me elame erakordsel ajal, mil toimuvad fundamentaalsed muutused tehnoloogias, suured loodusõnnetused ja inimestevahelised konfliktid, sestap ilmneb ka kartust. Samas on usk jumalasse oluline jõud kartuse vastu. Jumal on andnud usklikule armastuse jõu, mis võidab kartuse.

Hommikusöögi alguse- ja lõpulaulu esitas Andrea Bocelli. Laudade taga istus üle 3000 inimese, nende hulgas külalisi rohkem kui 130 maalt. Enne ja pärast põhiüritust oli meil pool tosinat teist kohtumist ja mõttevahetust Kongressi liikmete, saadikute ja külalistega, teiste hulgas Timo Soini ja Julia

Tõmošenkoga. Kongressis endas toimuvad aga iga nädal palvuskohutused, milles osaleb erinevatesse uskkondadesse kuuluvaid Kongressi liikmeid. Seal on ka ateiste. Nad ei häbene kõva häälega välja öelda, et kogunetakse Jeesuse nimel, et temalt õppida.

Eestis said palvushommikusöögid alguse aastal 2002. Siis võttis sellest osa ka meie riigi president. Alates 2009. aasta kevadest on Riigikogus kogunenud iga kuu parlamendi palvushommikusöögi grupp, kus Riigikogu liikmed osalevad ühel meelel ja sõbralikult ühisel mõttevahetusel. Selle Riigikogu koosseisu tööaja vältel on Riigikogu igakuiseid palvushommikusööke korraldanud hea kolleeg Helmen Kütt. Ma arvan, et nendel palvushommikusöökidel on sügav mõte ja perspektiiv. Sel aastal toimuv palvushommikusöök on meil juba 15-nes. Olen rääkinud.

16:40 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Esmaspäevane istung on lõppenud. Kohtume homme!

Istungi lõpp kell 16.40.